

Ympäristövaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 71/2022 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Jari Salila, oikeusministeriö
- hallitussihteeri Piia Kähkölä, ympäristöministeriö
- ylitarkastaja Johanna Juvonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- maanmittausneuvos Markku Markkula, Maanmittauslaitos
- kehittämisspällikkö Matti Holopainen, Suomen Kuntaliitto
- vanhempi asiantuntija Mikko Kuoppala, Fingrid Oyj
- lakimies Saara Naukkarinen, Energiateollisuus ry
- johtava lakimies Leena Kristeri, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen Tuulivoimayhdistys ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ympäristövastuualueet
- Metsähallitus
- Väylävirasto
- Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry
- WWF Suomi

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annettua lakia. Muutoksia ehdotetaan tehtäväksi lunastuslupamenettelyssä tapahtuvaa asiakirjo-

Valiokunnan mietintö YmVM 5/2022 vp

jen tiedoksiantoa, asianosaisten ja muiden tahojen kuulemista sekä lunastuslupamenettelyssä annettavan päätöksen tiedoksiantoa koskeviin säännöksiin.

Muutokset liittyvät hallintolain yleistiedoksiantoa koskevan sääntelyn uudistamiseen. Muutoksilla täydennettäisiin lisäksi tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia tehtäväksi lunastuslupamenettelyssä tapahtuvaa asiakirjojen tiedoksiantoa, asianosaisten ja muiden tahojen kuulemista sekä lunastuslupamenettelyssä annettavan päätöksen tiedoksiantoa koskeviin säännöksiin. Muutoksilla yhtenäistetään lunastuslain sääntely vastaamaan hallintolain yleistiedoksiantoa koskevaa 1.1.2020 voimaan tullutta sääntelyä. Lisäksi muutoksilla täydennetään ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevan ns. YVA-direktiivin¹ täytäntöönpanoa. Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarkoituksenmukaisena ja tarpeellisena. Valiokunta esittää lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomautuksin.

Tällä hetkellä lunastuslupa- ja tutkimuslupamenettelyn hakemusasiakirjat sekä asiassa annettava päätös annetaan tiedoksi muille kuin asianosaisille kunnan ilmoitustaululla tapahtuvalla kuulutuksella. Hallituksen esityksessä ehdotetulla tavoin muutettuna asiakirjat ja päätös annetaan yleishallinto-oikeuden piirissä tapahtuneen kehityksen mukaisesti tiedoksi kiinteistöjen yhteisen alueen ja yhteisen erityisen etuuden järjestäytymättömälle osakaskunnalle sekä muille tahoille yleisessä tietoverkossa olevalla julkisella kuulutuksella asian ratkaisevan viranomaisen verkkosivustolla. Voimassa olevan lain mukaan voimansiirtolinjaa, maakaasuverkostoa tai muuta näihin verrattavaa yritystä koskeva päätös annetaan asianosaiselle tiedoksi todisteellisesti, mistä myös ehdotetaan luovuttavaksi. Sen sijaan hanketta koskeva päätös annettaisiin tiedoksi julkisella kuulutuksella, minkä lisäksi päätöksen antamisesta tulisi ilmoittaa asianosaisille tavallisena tiedoksiantona. Valiokunta pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja yleisen kehityksen mukaisina.

YVA-direktiivin täytäntöönpanon täydentäminen

YVA-direktiivin täytäntöönpanoa on täydennettävä Euroopan komission annettua virallisen huomauksen eräistä puutteista sen täytäntöönpanossa. Muutokset on pääosin jo tehty muutoksilla useaan eri lakiin, mutta lunastuslain osalta puutteita ei ole vielä poistettu. Hallituksen esityksellä lunastuslaissa ehdotetaan tarkennettavaksi sääntelyä YVA-direktiivin edellyttämällä tavalla siinä määritellystä yleisöstä ja sen kuulemisesta. Käytännössä lunastuslain mukaisessa menettelys-

---

¹ Tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2011/92/EU, muutettuna direktiivillä 2014/52/EU).

Valiokunnan mietintö YmVM 5/2022 vp

sä myös muilla tahoilla kuin asianosaisilla on jo mahdollisuus lausua käsityksensä lunastuslupahakemuksesta. Lunastuslain asianosaisten ja muiden tahojen kuulemista, päätöksen tiedoksiantoja sekä muutoksenhakua koskevien säännösten soveltamiskäytännön katsotaan asiallisesti siten täyttävän YVA-direktiivin vaatimukset, mutta jotta tämä ilmenisi yksiselitteisesti säännöksistä, tulee asian selventämiseksi lisätä lunastuslain 8 §:ään säännökset muiden kuin asianosaisten kuulemisesta. Valiokunta pitää ehdotuksia asianmukaisina.

Valiokunta toteaa, että hallituksen esitykseen ei sisälly ympäristöjärjestöjen muutoksenhakuoikeutta koskevaa sääntelyä siten kuin komission huomautukseen annetussa vastauksessa esitettiin tehtäväksi. Tämä johtuu siitä, että lunastuslain laajempi uudistaminen on viivästynyt, ja esitys sisältää siksi vain välttämättömät teknisluonteiset muutokset siten kuin edellä on kuvattu. YVA-direktiiviä koskevan täytäntöönpanovajeen korjaaminen ympäristöjärjestöjen muutoksenhakuoikeuden osalta on katsottu luontevimmaksi toteuttaa työ- ja elinkeinoministeriössä viimeistelyvaiheessa olevassa sähköjohtojen ja kaasuputkien lunastuslupamenettelyä koskevassa laissa. Valiokunta pitää valitettavana, että perusteellisesta valmistelusta huolimatta lunastuslain kokonaisuudistus on viivästynyt.

Edellä mainitussa lunastuslain mukaista menettelyä täydentävässä eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetussa laissa (768/2004), jota sovelletaan eräiden voimansiirtolinjojen ja kaasuputkien lunastuslupamenettelyihin, säädetään nimenomaisesti yleisön kuulemisesta sekä eräiden yhdistysten ja säätiöiden muutoksenhakuoikeudesta. Valiokunta pitää ratkaisua perusteltuna ja edellyttää, että lakiehdotuksen viimeistelyssä otetaan tarve muutoksenhakuoikeuden täsmentämiseen asianmukaisesti huomioon. Valiokunta korostaa myös, että työ- ja elinkeinoministeriön resursseja johtoja koskevien lunastuslupapäätösten valmisteluun on tarpeen lisätä energiasiirtymän vauhdittamiseksi nykyisessä tilanteessa, jossa aurinko- ja tuuli-voimahankkeiden määrä kasvaa voimakkaasti.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ympäristövaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 71/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö YmVM 5/2022 vp

Helsingissä 9.6.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juha Sipilä kesk
varapuheenjohtaja Tiina Elo vihr
jäsen Petri Huru ps
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Niina Malm sd
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Mauri Peltokangas ps
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Saara-Sofia Sirén kok
jäsen Hussein al-Taeed sd
jäsen Mari-Leena Talvitie kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos